

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

І.І. Дядченко
аспірант

Інститут агроєкології і природокористування НААН
(Україна, м. Київ; e-mail: diadchenko.ira@gmail.com)

У статті представлено оцінку фінансового стану лісогосподарських підприємств Миколаївської області України, яку було проведено на підставі розрахунків та аналізу показників ліквідності, фінансової стійкості та банкрутства. Застосовано одну з методик аналізу фінансового стану підприємства, зокрема, аналіз фінансових коефіцієнтів на основі фінансової форми 1 «Баланс». Подано коротку характеристику і нормативні значення проаналізованих показників, економічні висновки та висновки для здійснення функції попередження завдяки антикризовому управлінню. Для проведення аналізу було використано дані фінансової звітності дев'яти лісогосподарських підприємств Миколаївського обласного управління лісового та мисливського господарств, у власності яких зосереджено значну частку лісових земель області з метою визначення наявності кризових явищ або стану банкрутства на підприємствах та подальшої розробки і вдосконалення механізму антикризового управління. Проаналізувавши зазначені показники, проявів кризового стану, за останні три роки та на кінець 2019 р. виявлено не було. Згідно з показниками підприємства області знаходяться у задовільному фінансовому стані. Однак, враховуючи державне фінансування галузі, особливості ведення господарської діяльності в лісовому секторі, робити висновки щодо фінансового стану досліджуваних підприємств було б недоцільно без урахування інших факторів, вплив яких на фінансовий стан підприємства може бути істотним. Саме тому аналіз фінансового стану є основою для формування механізму антикризового управління, що відображає дійсний стан підприємства. З огляду на це рекомендовано розробити уніфіковану методичку оцінки фінансового стану лісогосподарського підприємства, що буде враховувати специфіку його діяльності, а отримані результати слугуватимуть основою для подальшого аналізу діяльності підприємства у рамках здійснення механізму антикризового управління.

Ключові слова: антикризове управління, фінансовий стан, показник ліквідності, показник фінансової стійкості, банкрутство, діагностика, державне фінансування.

.....

Постановка проблеми. Відсутність уніфікованого механізму оцінки фінансового стану підприємств лісогосподарської галузі для подальшого аналізу та попередження кризового стану зумовлюють необхідність проведення таких досліджень з метою формування оптимального механізму антикризового управління. Адже у відомій методології розрахунку фінансового стану підприємства не враховуються: невідповідність ринкової та балансової вартості активів і пасивів підприємства; дата початку здійснення самого аналізу відмінна від дати складання звітів; урахування сезонності; відсутність чітких орієнтирів для порівняння ряду показників; орієнтування контрагентів; визнання впливу специфіки і внутрішніх особливостей діяльності підприємств (відмінність торгових і промислових, венчурних та інших підприємств, фірм, які ведуть активне інвестування або реорганізацію тощо.), прийняття можливого спотворення реальної бухгалтерської звітності. Специфікою лісогосподарської

діяльності є передусім велика тривалість виробничого циклу та сезонність. Аналізуючи такі особливості діяльності підприємств лісового сектору виникає потреба в особливих вимогах до структури капіталу, рівня показників ліквідності та платоспроможності, оборотності, забезпеченості матеріально-технічними запасами тощо. Раціональне лісозористування можливе лише на підставі використання сучасних методів діагностики, моніторингу та прогнозування небажаних економічних явищ і процесів. Тому для лісового господарства України слід розробити власну інтегральну модель оцінювання фінансового стану, яка б урахувала облікові параметри національної економіки та галузеву специфіку лісогосподарського виробництва. Для її побудови потрібно застосувати комбінацію найбільш вагомих для цієї галузі факторних показників, що дасть можливість зробити достовірні висновки стосовно фінансової платоспроможності та забезпечить високу точність класифікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині дослідженню розвитку механізму антикризового управління підприємством та проблематиці оцінки фінансового стану підприємства приділено достатньо багато уваги. У працях економістів-вчених досліджено сутність «антикризового управління», вивчені інструменти фінансового аналізу для можливості потенційного попередження або подолання кризових явищ.

Низка вітчизняних та зарубіжних науковців зробили вагомий внесок у вивчення цих питань, особливо слід відзначити таких, як: Шершньова З.Є. [2], Василенко В.О. [3], Чернявський А.Д. [4], Скібіцький О.М. [5], Уткин Е.А. [6], Балджи М.Д. [7], Бланк І.А. [8] та інші. Дослідженню методичних проблем здійснення фінансово-економічної діагностики присвятили увагу В.О. Мец [9], Т.В. Головки [10], М.І. Баканов [11]. Вагомий внесок у розробку методики аналізу ліквідності і фінансової стійкості підприємств зробили відомі науковці: Г.В. Савицька [12], Г.Г. Кірейцев [13], А.Д. Шеремет [14], Є.В. Мних [15]. Дослідженню окремих елементів процесу, методів і функцій антикризового управління підприємством присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні теоретики: Погребняк А.Ю. [16], Гриньова В.М. [17], Бурій С.А. [18], Лікарчук Н.В. [19] та інші.

Наукові праці цих вчених слугують достатньою теоретико-методологічною базою для дослідження і подальшого розвитку механізму антикризового управління та дають можливість виявити низку проблем у теорії та практиці проведення фінансового аналізу підприємства у рамках здійснення процесу антикризового управління.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній день недостатньо дослідженим залишаються питання фінансового аналізу та розробки відповідного механізму антикризового управління підприємств лісової галузі, що потребує більш детального вивчення та аналізу.

Метою статті є дослідження практичного аспекту аналізу ліквідності та фінансової стійкості лісгосподарських підприємств Миколаївської області, формування висновків щодо здійсненої оцінки фінансового стану, ймовірності їх банкрутства та настання кризового стану.

Матеріали та методи. Для дослідження фінансового стану підприємств застосовувався метод аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, а саме — показників ліквідності, фінансової стійкості, а також показників оцінки ймовірності банкрутства підприємства.

Викладення основного матеріалу. Миколаївська область розташована на землях Лісостепу південного регіону України та вирізняється низькою лісистістю території, що становить 4,1%. На території області розташовані ліси захисного, рекреаційного та природоохоронного призначення. Основна функція лісгосподарських підприємств Миколаївської області — здійснення збалансованого лісокористування, збереження лісових екосистем та біорізноманіття території Лісостепу України. Пріоритетними напрямками розвитку лісової галузі Миколаївщини є, передусім, проведення лісовідновлення, охорона та захист лісу, проведення рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства, збереження і відтворення мисливської фауни, побічне лісокористування тощо.

Лісгосподарську діяльність на Миколаївщині здійснює, в основному, Миколаївське обласне управління лісового та мисливського господарства (Миколаївське ОУЛМГ), до складу якого входять: «Баштанське лісове господарство», «Березнегуватське лісове господарство», «Веселинівське лісове господарство», «Вознесенське лісове господарство», «Володимирівське лісове господарство», «Врадіївське лісове господарство», «Сланецьке лісове господарство», «Миколаївське лісове господарство», «Очаківське лісове господарство». За даними Миколаївського ОУЛМГ землі лісгосподарського призначення державного значення Миколаївської області займають площу 62,8 тис. га, або 67,4% всіх лісових земель області [20, 21].

У представленому матеріалі наведено результати діагностики фінансового стану зазначених лісгосподарських підприємств, що можуть бути використані для формування та впровадження механізму антикризового управління на підприємствах лісового сектору України, найменш забезпечених лісо-сировинними ресурсами. Слід зазначити, що антикризове управління — це галузь знань у науці менеджменту про здійснення управління господарською діяльністю в умовах кризи з метою діагностики, попередження, нейтралізації і подолання кризових явищ на всіх рівнях економіки.

Однією з функцій антикризового управління є попередження кризи або передкризове управління. Ефективна діяльність лісгосподарського підприємства значною мірою залежить від можливості збору та аналізу інформації, а також від своєчасності прийняття антикризових управлінських рішень після отримання результатів відповідної діагностики. А відтак важливого значення набуває здійснення фінансового аналізу економічної діяльності

кожного лісогосподарського підприємства досліджуваного регіону.

Для визначення фінансового стану було використано такі основні показники: ліквідності, фінансової стійкості та діагностики банкрутства підприємств. Показники ліквідності характеризують фінансовий стан підприємства, зокрема, його здатність швидко перетворювати свої активи у фінансові кошти для погашення короткострокових зобов'язань. Показники фінансової стійкості свідчать про гарантовану платоспроможність, рівновагу між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів у процесі здійснення господарської діяльності. Показники банкрутства дають можливість оцінити ймовірність банкрутства підприємства та спрогнозувати настання кризового стану на момент розрахунку. Вказані показники є інструментом методу кількісного фінансового аналізу, без застосування яких дослідження фінансового механізму є практично неможливим. У рамках реалізації антикризового управління потрібно здійснювати фінансовий аналіз підприємств систематично задля попередження

виникнення кризи на підприємстві, своєчасного застосування необхідних інструментів для стабілізації та покращення його стану. Тому рекомендовано всебічно оцінювати фінансовий стан з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить об'єктивну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства, дасть змогу визначити його «больові» точки, способи ефективного використання фінансових ресурсів та забезпечить можливість своєчасного прогнозування появи кризового стану.

Дослідження та аналіз показників фінансового стану проводили на підставі даних річної фінансової звітності форма № 1 Баланс (Додаток 1 до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності») лісогосподарських підприємств Миколаївського ОУЛМГ за 2017–2019 рр., взятих з публічно-опублікованої фінансової звітності на офіційному сайті Миколаївського ОУЛМГ. Усі розрахункові дані згруповано як середні показники по Миколаївській області та представлено у табл. 1.

Проаналізувавши показники ліквідності ДП Миколаївського обласного управління лісо-

Таблиця 1

Діагностика фінансового стану лісогосподарських підприємств Миколаївської області за 2017–2019 рр.

Показник	Нормативне значення	Середній показник по Миколаївській області		
		2017 р.	2018 р.	2019 р.
<i>Показники ліквідності та платоспроможності підприємств</i>				
1. Загальний коефіцієнт поточної ліквідності (Коефіцієнт покриття)	1–3	24,11	29,53	19,06
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5–1,0	6,57	8,83	6,27
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1–0,2	4,64	5,35	4,23
<i>Показники фінансової стійкості підприємств</i>				
1. Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,6	0,87	0,88	0,84
2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,67–2,5	1,17	1,18	1,27
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,1 і вище	0,47	0,52	0,71
4. Тип поточної фінансової стійкості	>1 (абсолютна фінансова стійкість) = 1 (нормальна фінансова стійкість) <1 (кризове становище)	–	–	1,52 (абсолютна фінансова стійкість)

Закінчення таблиці 1

Показник	Нормативне значення	Середній показник по Миколаївській області		
		2017 р.	2018 р.	2019 р.
<i>Показники діагностики банкрутства підприємства</i>				
1. Коефіцієнт забезпечення: власними оборотними коштами	0,1 і вище	0,73	0,80	0,78
2. Коефіцієнт забезпечення фінансових зобов'язань активами	0,2–0,5	0,13	0,12	0,16

Джерело: розроблено автором.

вими та мисливськими ресурсами за останні три роки (2017–2019 рр.), можна зробити висновок, що станом на кінець 2019 року лісогосподарські підприємства є повністю платоспроможними і здатні погашати свої поточні зобов'язання вчасно і в повному обсязі. Отримані показники фінансової стійкості вказують на високу незалежність від зовнішніх джерел залучення фінансових ресурсів, що говорить про здатність оперативно реагувати на зміни кон'юнктури ринку.

Отримані результати ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості свідчать про те, що лісогосподарські підприємства в своїй діяльності не накопичують зайвих короткострокових і довгострокових зобов'язань, мають достатньо помірний рівень залучених та кредитних коштів (окрім значення коефіцієнту фінансової залежності, яке нижче нормативного, всі інші показники перевищують нормативні значення).

Станом на 31 грудня 2019 р. підприємства мають абсолютний тип фінансової стій-

кості. Така оцінка фінансового стану показує, що поточна діяльність лісових підприємств фінансується переважно за рахунок власних оборотних коштів, а тому воно не залежить від зовнішніх кредиторів, має абсолютну ліквідність і забезпечує поточну та перспективну платоспроможність.

Розраховані в процесі дослідження показники (коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами та коефіцієнт забезпечення фінансових зобов'язань активами) щодо діагностики ймовірності банкрутства на лісогосподарських підприємствах Миколаївської області свідчать, що станом на кінець 2019 року вказані підприємства мають низьку ймовірність банкрутства. Слід відзначити лише певну недостатність власних активів для забезпечення фінансових зобов'язань, що відображено у середньому значенні відповідного показника.

Отримані результати фінансової оцінки графічно показано у динаміці на рис. 1–3.

Проведені дослідження відображають лише окремих аспект у діяльності лісогоспо-

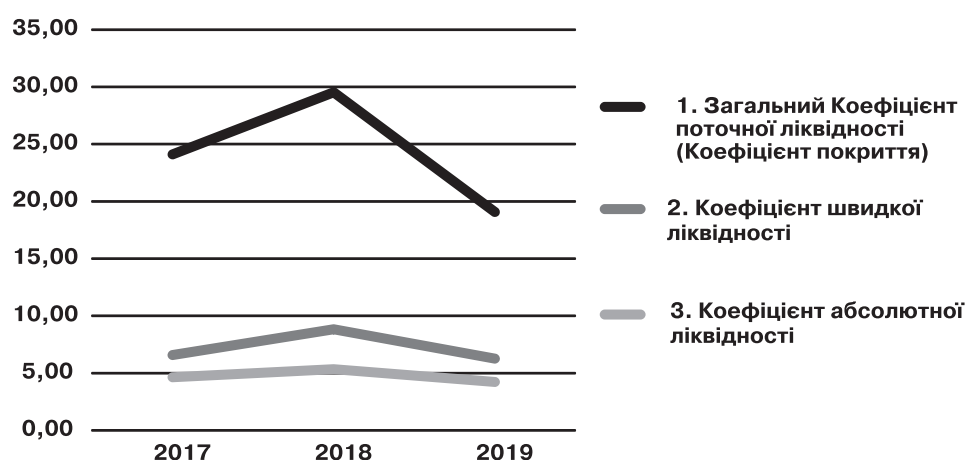

Рис. 1. Показники ліквідності та платоспроможності підприємств Миколаївського ОУЛМГ за 2017–2019 рр.

Джерело: розроблено автором.

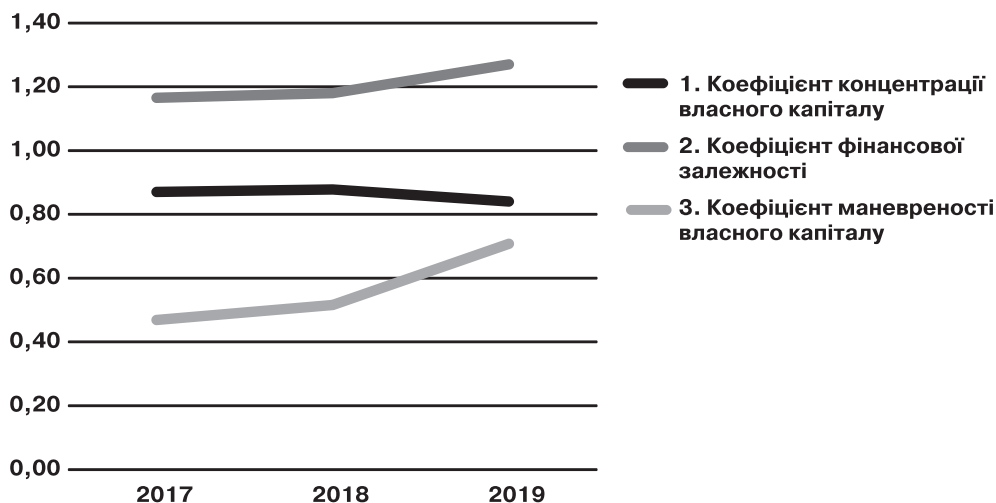

Рис. 2. Показники фінансової стійкості підприємств Миколаївського ОУЛМГ за 2017–2019 рр.

Джерело: розроблено автором.

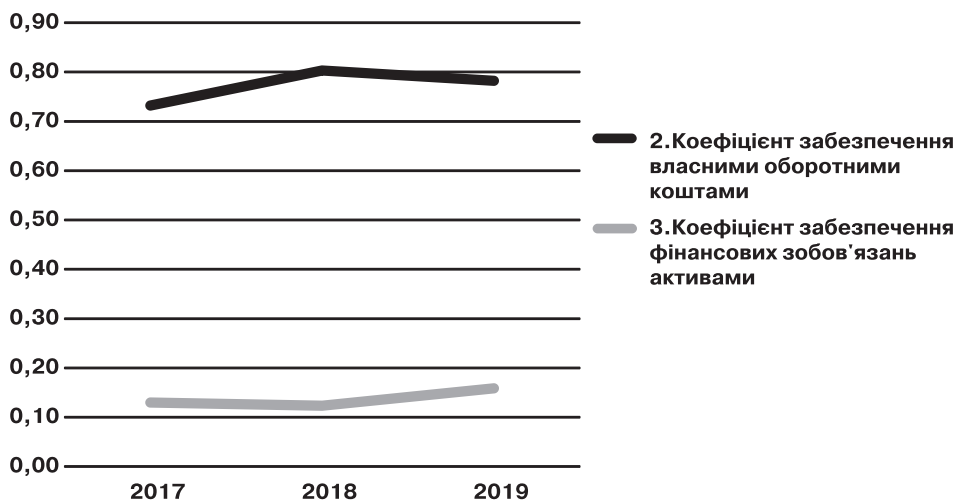

Рис. 3. Показники діагностики банкрутства підприємств Миколаївського ОУЛМГ за 2017–2019 рр.

Джерело: розроблено автором.

дарських підприємств, зокрема визначають рівень їх фінансового стану. Для ідентифікації передкризових і попередження кризових явищ необхідне дослідження додаткових показників фінансово-економічної та господарської діяльності підприємств. Зокрема, це аналіз у динаміці фінансових показників, обсягу дебіторської і кредиторської заборгованості, ріст чистого доходу від реалізації продукції та її собівартість, показники фондівіддачі, продуктивності та рентабельності. Тільки на основі комплексного аналізу всіх складових діяльності підприємства слід приймати рішення щодо необхідності розробки і впровадження інструментів антикризового управління.

Висновки. Функціонуючи в умовах ринкової економіки як суб'єкт підприємницької діяльності кожне лісгосподарське підприємство має забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за якого вони зберігатимуть здатність погашати свої фінансові зобов'язання перед партнерами, державою та працівниками.

Станом на кінець 2019 р. лісгосподарські підприємства Миколаївського ОУЛМГ набули в ринкових умовах не уявної, а справжньої фінансової незалежності, несучи реальну економічну відповідальність за ефективність своєї діяльності і за своєчасне виконання фінансових зобов'язань.

При аналізі балансу підприємств та їх фінансової звітності було відмічено, що досліджувані підприємства мають належні показники фінансового стану завдяки державним асигнуванням, адже згідно зі Звітами «Про рух грошових коштів» за 2017–2019 р. підприємства отримують стабільне державне цільове фінансування в обсязі, що забезпечує ведення стабільної господарської діяльності [22]. Таким чином, можемо зробити висновок, що всі державні лісогосподарські підприємства Миколаївської області мають задовільний фінансовий стан завдяки державному забезпеченню.

Однак недоцільно робити висновки про відсутність кризових явищ, опираючись лише на визначені показники з точки зору необхідності впровадження системи антикризового управління, враховуючи те, що суб'єкти господарювання отримують державне цільове фінансування. З огляду на це, потрібно розробити уніфікований механізм здійснення оцінки фінансового стану лісогосподарських підприємств для запобігання або передчасного прогнозування антикризових явищ. Такий механізм включатиме в себе:

- горизонтальний фінансовий аналіз, що проводиться з метою вивчення динаміки окремих фінансових показників, розрахованих за даними фінансової звітності за певний період часу;

- вертикальний фінансовий аналіз, що ґрунтується на порівнянні частки окремих структурних складових;

- порівняльний фінансовий аналіз, який проводиться для співставлення планових та фактичних показників;

- факторний фінансовий аналіз для оцінки впливу окремих чинників на рівень відповідних результативних показників;

- аналіз фінансових коефіцієнтів, який полягає у зіставленні показників звітності та/або фінансового плану з метою розрахунку коефіцієнтів, що представлених у цій статті [1].

Виходячи з наведеного матеріалу, рекомендовано у подальших дослідженнях визначати та обґрунтовувати шляхи самозабезпеченості лісових підприємств власними коштами, отримана завдяки ефективному здійсненню господарської діяльності.

Таким чином, досліджене питання оцінки фінансового стану лісогосподарських підприємств південного регіону України вказує на необхідність вдосконалення вже відомих методів діагностики, враховуючи специфіку діяльності підприємств лісового сектору національної економіки. У представленому дослідженні комплексний аналіз фінансово-економічної та господарської діяльності підприємств не проводився, а саме — на основі нього можливе прийняття об'єктивного управлінського рішення щодо необхідності розробки і впровадження інструментів антикризового управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки*: наказ Міністерства фінансів України від 14 лютого 2006 р. № 170.
2. *Шершньова З.Є.* Стратегічне управління: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2004. 699 с.
3. *Василенко В.О., Ткаченко Т.І.* Стратегічне управління підприємством: навч. посіб. 3-тє вид., виправл. і доп. Київ: Центр навч. літератури, 2014. 400 с.
4. *Чернявський А.Д.* Антикризове управління: навч. посібник. Київ: МАУП, 2000 р. 208 с.
5. *Скібіцький О.М.* Антикризовий менеджмент: навч. посібник. Київ: Центр навч. літератури, 2009. 568 с.
6. *Уткин Е.А.* Антикризисное управление. Москва: ТАНДЕМ «Экос». 2008. 330 с.
7. *Балджи М.Д., Харічков С.К.* Основи діагностики комплексного природокористування: регіональний вимір: монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2008. 144 с.
8. *Бланк И.А.* Управление финансовой стабилизацией предприятия. Киев: Ника-Центр, Эльга, 2003. 496 с.
9. *Меу В.О.* Економічний аналіз: збірник практичних завдань і тестів. Київ: КНЕУ, 2001.
10. *Головка Т.В., Сагова С.В.* Стратегічний аналіз: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц; За ред. д-ра екон. наук проф. М.В. Кужельного. Київ: КНЕУ, 2011. 198 с.
11. *Баканов М.И.* Анализ хозяйственной деятельности в торговле. Москва: Экономика, 1990.
12. *Савицька Г.В.* Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. [3-тє вид., випр. і доп.]. Київ: Знання, 2007. 668 с.
13. *Кірейцев Г.Г.* Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Мін-во освіти і науки України; ред. Г.Г. Кірейцев. 3-є вид., перероб. і доп. Київ: ЦНЛ, 2004. 531 с.
14. *Шеремет А.Д.* Теорія економічного аналізу: підручник. Москва: ИНФРА-М, 2002.
15. *Мних С.В., Барабаш Н.С.* Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

16. Погребняк А.Ю. Сутність складових елементів механізму антикризового управління на промисловому підприємстві. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2015. № 12. С. 138–147.
17. Гриньова В.М., Попов О.С. Організаційно-економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні: монографія. Харків.: Вид. ХДЕУ, 2013. 324 с.
18. Бурій С.А., Мацеха Д.С. Антикризове управління та управлінські рішення -проблеми підприємств малого бізнесу: монографія. Хмельницький: ТОВ «Триада-М», 2006. 93 с.
19. Лікарчук Н.В. Антикризове управління: принципи, етапи та фактори впливу. *Освіта регіону*. 2015. № 3–4. С. 14–19.
20. Дядченко І.І. Оцінка природно-ресурсного та економічного потенціалу лісових ресурсів Миколаївської області: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Збалансоване природо-користування: традиції, перспективи та інновації» 2019 р.
21. Гайдаржи В.В. Екологічний паспорт Миколаївської області 2018 р. С. 282. URL: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>
22. Зуєв Є.С. Щодо питання інтегрального оцінювання фінансового стану підприємств лісового господарства. *Лісівництво і агролісомеліорація: зб. наук. пр.* Харків: УкрНДІЛГА, 2009. Вип. 116. С. 276–281. Бібліогр.: 21 назв. укр.

Інформація про автора

Дядченко Ірина Ігорівна — аспірант, Інститут агроекології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, 03143, Україна; e-mail: diadchenko.ira@gmail.com)

I.I. Diadchenko
Graduate Student
Institute Of Agroecology and
Environmental Management of NAAS
(Ukraine, Kyiv; e-mail: diadchenko.ira@gmail.com).

ASSESSMENT OF THE FINANCIAL STATUS OF FORESTRY ENTERPRISES OF THE MYKOLAYA REGION AS AN METHOD OF IMPLEMENTATION OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT

The article presents an assessment of the financial condition of forestry enterprises in the Mykolaiv region of Ukraine, which was conducted on the basis of calculations and analysis of indicators of liquidity, financial stability and bankruptcy. One of the methods of analysis of the financial state of the enterprise is applied, in particular, the analysis of financial ratios on the basis of financial form 1 «Balance». The article gives a brief description and normative values of the analyzed indicators, economic conclusions and conclusions for the implementation of the function of prevention through crisis management. For analysis, the financial statements of nine forestry enterprises of the Mykolayiv Regional Forestry and Hunting Enterprise, which own a significant portion of the forested lands of the region, were used to determine the presence of crisis phenomena or the state of bankruptcy at the enterprises, and to further develop and improve the anti-crisis mechanism. Analyzing these indicators, the manifestations of the crisis, in the last three years and at the end of 2019, it was not revealed. According to the indicators, the enterprises of the region are in a satisfactory financial condition. However, given the state financing of the industry, the features of forestry business, to draw conclusions about the financial condition of the studied enterprises would be inappropriate without taking into account other factors that may have a significant impact on the financial status of the enterprise. That is why the analysis of financial condition is the basis for the formation of a crisis management mechanism that reflects the true state of the enterprise. In view of this, it is recommended to develop a unified methodology for assessing the financial condition of the forestry enterprise, which will take into account the specifics of its activities, and the results obtained will serve as a basis for further analysis of the enterprise's activities within the framework of the crisis management mechanism.

Keywords: crisis management, financial condition, liquidity indicator, financial stability indicator, bankruptcy, forestry enterprises, government allocations, targeted financing.

REFERENCES

1. *Metodyka analizu finansovo-hospodars'koyi diyal'nosti pidpryyemstv derzhavnoho sektoru ekonomiky* [The methodology of analysis of financial and economic activity of enterprises of the public sector of economy]. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 14 lyutoho 2006 r. No. 170 [the order of the Ministry of Finance of Ukraine of February 14, 2006 № 170]. [In Ukr.].

2. Shershn'ova, Z.Y. (2004). Stratehichne upravlinnya: pidruchnyk. 2-he vyd., pererob. *Strategic Management – Textbook. – 2nd edition, remaking. and ext.*, [In Ukr.].
3. Vasylenko, V.O. & Tkachenko, T.I. (2014). Stratehichne upravlinnya pidpryyemstvom: navch. posib. *Strategic Management – Textbook*. [In Ukr.].
4. Chernyavs'kyi, A.D. (2008). Antykryzove upravlinnya: Navchal'nyy posibnyk. *Crisis Management Tutorial*. [In Ukr.].
5. Skibits'kyi, O.M. (2009). Antykryzovyy menedzhment: Navch. posibnyk. Kyiv: *Crisis Management: Educ. manual*. Tsentr uchbovoyi literatury. [In Ukr.].
6. Utkyn, E.A. (2008). Antykryzysnoe upravlyeniye. *Crisis Management «Ékos»* [In Russ.].
7. Baldzhy, M.D. & Kharichkov, S.K. (2008). Osnovy diahnostyky kompleksnoho pryrodokorystuvannya: rehional'nyy vymir: monohrafiya. *Fundamentals of complex diagnostics nature management: regional dimension: monograph*. Odesa: IPREED NAN Ukrayiny [In Ukr.].
8. Blank, Y.A. (2003). Upravlyeniye fynansovoy stablyzatsyey predpryyatyya. Management of financial stabilization of the enterprise. Kyiv: Nyka-.Tsentr, Él'ha. [In Russ.].
9. Mets, V.O. (2001). Ekonomichnyy analiz: zbirnyk praktychnykh zavdan' itestiv. *Economic analysis: a collection of practical tasks and tests*. [In Ukr.].
10. Holovko, T.V. & Sahova, S.V. (2011). *Stratehichnyy analiz: Navch.-metod. Posibnyk dlya samost. Vyvch. dysts.* Strategic Analysis: Training Method. A guide for self. Study. diss. [In Ukr.].
11. Bakanov, M.Y. (1990). Analiz khozyaystvennoy deyatelnosti v torhovle. Analysis of economic activity in trade. [In Ukr.].
12. Savyts'ka, H.V. (2007) Ekonomichnyy analiz diyal'nosti pidpryyemstva: navch. posib. *Economic analysis of enterprise activity: textbook. tool*. [In Ukr.].
13. Kireytssev, H.H. (2004) Finansovyy menedzhment: navchal'nyy posibnyk. *Financial Management: A Tutorial*. [In Ukr.].
14. Sheremet, A.D. (2002). Teoriya ekonomichnoho analizu. Pidruchnyk. [*The theory of economic analysis. Textbook*]. [In Ukr.].
15. Mnykh, E.V. & Barabash, N.S. (2014). Finansovyy analiz: pidruchnyk. [*Financial analysis: a textbook*] [In Ukr.].
16. Pohrebnyak, A.Y. (2015). Sutnist' skladovykh elementiv mekhanizmu antykryzovoho upravlinnya na promyslovomu pidpryyemstvi. [*The essence of the components of the mechanism of anti-crisis management in an industrial enterprise*] [*Economic Bulletin of NTUU «KPI»*]. Ekonomichnyy yvisnyk NTUU «KPI» 12. 38–147. [In Ukr.].
17. Hryn'ova, V.M. (2013). Orhanizatsiyno-ekonomichni osnovy formuvannya systemy korporatyvnoho upravlinnya v Ukraini: monohrafiya. [Organizational and economic basis of corporate governance system in Ukraine: monograph. Kharkiv: Vyd. KHDEU [In Ukr.].
18. Buryi, S.A. & Matsekha D.S. (2006). Antykryzove upravlinnya ta upravlins'ki rishennya — problemy pidpryyemstv maloho biznesu: monohrafiya. [Crisis management and management solutions — problems of small business enterprises: monograph] [In Ukr.].
19. Likarchuk, N.V. (2015). Antykryzove upravlinnya: pryntsyipy, etapyta faktory vplyvu. [Crisis management: principles, stages and factors of influence] *Osvita rehionu. No. 3–4. S. 14–19. Region Education. 3–4. WITH. 14–19.* [In Ukr.].
20. Diadchenko, I.I. (2019). Otsinkapryrodno-resursnoho ta ekonomichnoho potentsialu lisovykh resursiv Mykolayivs'koyi oblasti. [Assessment of natural resource and economic potential of forest resources of Mykolaiv region]. Naukovyy zbirnyk, materialy Mizhnarodnoyi nauko-praktychnoyi konferentsiyi. Zbalansovane pryrodokorystuvannya: tradytsiyi, perspektyvyta innovatsiyi: Scientific collection, materials of the International scientific-practical conference «Balanced nature management: traditions, perspectives and innovations» [In Ukr.].
21. Haydarzhy, V.V. (2018). Ekolohichnyy pasport Mykolayivs'koyi oblasti. [*Ecological passport of the Nikolaev area*]. URL: <https://menr.gov.ua/news/32629.html> [In Ukr.].
22. Zuyev, E.S. (2009). Shchodo pytannya intehral'noho otsinyuvannya finansovoho stanu pidpryyemstv lisovoho hospodarstva. [On the issue of integrated assessment of the financial condition of forestry enterprises. Forestry and agroforestry] *Lisivnytstvo i ahrolisomelioratsiya: zb. nauk. pr. 2009. Vyp. 116. S. 276–281* [In Ukr.].

Author

Diadchenko Iryna Igorivna — Graduate Student Institute of Agroecology and Nature Management Of NAAS. (12 Metrologichna St., Kyiv, 03143, Ukraine; e-mail: diadchenko.ira@gmail.com)